

Aan de raad van de gemeente Lingewaard

Onderwerp Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP)
Portefeuillehouder H.W.M. Witjes
Zaaknummer collegevoorstel 81136

Beslispunten

1. In te stemmen met het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) d.d. 8 januari 2019 waarin de (ver)nieuwbouw van vier scholen (Het Sterrenbos, De Vonkenmorgen, De Doornick en OBC De Heister) is opgenomen in de eerste fase (2019 – 2023).
2. In te stemmen met het beschikbaar stellen van financiële middelen om de uit het IHP voortvloeiende projecten uit de eerste fase te financieren inclusief het verstrekken van een voorbereidingskrediet van 5% om te kunnen starten met de voorbereiding.

Samenvatting

Op 19 december 2017 is de Stand van Zaken notitie Onderwijs 2017 aan de gemeenteraad aangeboden. In die notitie is met de verwijzing naar de opgestelde Transitieatlas Onderwijs inzicht gegeven in de huidige stand van zaken van het scholenbestand in de gemeente Lingewaard. In de notitie is ook aangegeven welke stappen de gemeente Lingewaard wil zetten om, samen met de bij het onderwijs betrokken partijen, te komen tot een Integraal Huisvestingsplan Onderwijs.

Naar aanleiding van deze notitie en het coalitieprogramma 2018-2022 is in samenspraak met de schoolbesturen en kinderopvangorganisaties een Integraal Huisvestingsplan Onderwijs opgesteld. Dit plan geeft de beleidskaders en de planning van de (ver)nieuwbouw van alle Primair Onderwijs en Voortgezet Onderwijs schoolgebouwen in de gemeente voor een termijn van 16 jaar.

Inleiding

“Veel schoolgebouwen in Lingewaard dateren uit de vorige eeuw en zijn daarom aan vernieuwing toe. We hebben hier als gemeente een verplichting en beschouwen het als een belangrijke taak om de onderwijshuisvesting op orde te brengen.”

Dit citaat is afkomstig uit het coalitieprogramma 2018-2022 met als titel ‘Samen bouwen aan Lingewaard’. De ambitie om samen te bouwen aan onderwijshuisvesting wordt middels dit Integraal Huisvestingsplan Primair en Voortgezet Onderwijs ingevuld. Dit is een voortzetting van de lijn die is ingezet met de Stand van Zaken notitie Onderwijs 2017 en de Transitieatlas Onderwijs 2017. Tijdens dit proces heeft de nadruk gelegen op samen: het IHP is ontwikkeld in samenspraak met de schoolbesturen en kinderopvangorganisaties in de gemeente.

Het IHP vormt beleidskader voor het onderwijshuisvestingsbeleid voor de periode 2019-2035. Het IHP wordt elke 4 jaar herijkt, zodat het beleidskader blijft aansluiten bij de vragen en behoeften van dat moment. Het IHP bestaat uit drie onderdelen: (1) beleidskaders en beleidsambities (bouwstenennotitie), (2) analyse & scenario's van de onderwijshuisvesting en (3) de financiële vertaling.

Voor drie termijnen zijn voorkeursscenario's ontwikkeld (0-5, 5-10 jaar en 10-20 jaar). De doorkijk in de scenario-ontwikkeling bedraagt daardoor 20 jaar, zodat ook de opgaven voor de schoolgebouwen die bijna binnen de planperiode van het IHP (16 jaar) vallen benoemd worden. Voor de eerste termijn wordt nu een voorstel gedaan voor de voorkeursscenario's. De scenario's voor de tweede en derde termijn kunnen, in

overleg met schoolbesturen en kinderopvangbesturen, bij de vierjaarlijkse evaluatie en actualisatie van het IHP gewijzigd worden.

Wettelijk kader of beleidskader

De gemeente heeft op het gebied van de onderwijshuisvesting de zogeheten zorgplicht. De onderwijswetgeving stelt dat de gemeente dient te voorzien in adequate huisvesting voor het Primair Onderwijs, (voortgezet) Speciaal Onderwijs en Voortgezet Onderwijs. De voorzieningen waarvoor de gemeente verantwoordelijk is zijn vastgelegd in wetgeving. Daarbij gaat het o.a. om (vervangende) nieuwbouw, uitbreiding en herstel van constructiefouten. Het onderhoud en de exploitatie zijn de verantwoordelijkheid van de schoolbesturen. Renovatie is nu nog niet wettelijk geregeld, maar zal zeer waarschijnlijk binnen niet al te lange termijn, als een voor rekening van de gemeente komende onderwijshuisvestingvoorzieningen worden toegevoegd in de wet. De wetgeving is verder uitgewerkt in de “Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Lingewaard 2015”.

Landelijk is duidelijk is dat de beperkte toetsing (alleen de bouwkundige staat wordt getoetst op basis van NEN 2767) zoals die nu is opgenomen in de Verordening geen recht doet aan de veranderde situatie in het onderwijs. Zoals al aangegeven worden er ook wettelijk steeds meer eisen aan (school)gebouwen gesteld, (zoals de BENG-norm voor duurzaamheid) en maken de onderwijskundige ontwikkelingen dat de traditionele schoolgebouwen steeds minder bruikbaar zijn voor het geven van goed onderwijs.

Wat willen we bereiken (beoogd effect)

Door het vaststellen van het IHP zorgt uw raad voor goede, op de toekomst gerichte, adequate onderwijshuisvesting.

Argumenten en alternatieven

1.1 Het IHP regelt de (ver)nieuwbouw van alle bestaande schoolgebouwen in de gemeente op een gestructureerde en inzichtelijke manier die verder reikt dan de huidige huisvestingsverordening.

Door vaststelling van het IHP komt artikel 2 uit de “Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Lingewaard 2015” te vervallen. Schoolbesturen hoeven dan niet langer jaarlijks een aanvraag in te dienen voor een voorziening in de huisvesting, maar weten in welke periode hun school in aanmerking komt voor (ver)nieuwbouw. Hierdoor hebben zowel gemeente als schoolbesturen zicht op de benodigde toekomstige investeringen in de onderwijshuisvesting en kunnen hierop anticiperen.

Daar waar in het verleden op basis van de huisvestingsverordening alleen de capaciteit en de bouwkundige staat van schoolgebouwen werden beoordeeld, wordt nu veel breder naar een schoolgebouw gekeken. Het is al lange tijd bekend dat het toetscriterium zoals opgenomen in de verordening niet meer aansluit bij de huidige normen en wettelijke eisen. Ook de omvang van de bekostiging voor de onderwijshuisvesting in de Algemene uitkering staat nadrukkelijk ter discussie omdat deze gemiddeld 40% te laag is. Het IHP speelt in op landelijke ontwikkelingen op dit gebied.

1.2 Het IHP zorgt voor een verdere versterking van de voorschoolse voorzieningen, de doorgaande ontwikkelingslijn en vorming van Integrale Kindcentra door ruimte te bieden voor deze ontwikkeling bij nieuwbouw en renovatieprojecten.

Gemeente en schoolbesturen streven naar het verder versterken van de voorschoolse voorzieningen, de doorgaande ontwikkelingslijn en vorming van Integrale Kindcentra. In dit IHP zijn beleidsuitgangspunten voor IKC-ontwikkeling geformuleerd waarbij een onderscheid is gemaakt tussen de bestaande en de nieuwe situatie. Uitgangspunten hierbij zijn dat middelen voor onderwijshuisvesting ook voor dat doel worden ingezet en dat realisatie van ruimte(s) voor kinderopvang kostenneutraal is voor de gemeente, dit is immers een commerciële activiteit. De financiering van ruimte(s) voor kinderopvang kan op verschillende manieren worden vormgegeven en zal per project worden bepaald.

1.3 Het IHP draagt bij aan het streven van de gemeente om in 2050 energieneutraal te zijn.

Schoolgebouwen worden zo duurzaam mogelijk gerealiseerd en dragen zo bij aan het streven van de gemeente om energieneutraal te worden. Er wordt bij de nieuwbouw van schoolgebouwen uitgegaan van energieneutrale schoolgebouwen (ENG), bij renovatie worden de duurzaamheidsambities zo veel mogelijk gerealiseerd. Dit gebeurt in samenwerking met de schoolbesturen die 10% van de kosten financieren. Dit bedrag wordt hoofdzakelijk gebruikt voor duurzaamheidsmaatregelen. De tussentijdse verduurzaming van bestaande schoolgebouwen die pas over 10 jaar of later in aanmerking komen voor (ver)nieuwbouw is de verantwoordelijkheid van schoolbesturen die zij via hun meerjarenonderhoudsplanning kunnen uitvoeren.

Kanttelingen

1.1 Het IHP vervangt niet de gehele Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Lingewaard 2015.

De verordening regelt veel meer zaken dan alleen de (ver)nieuwbouw van schoolgebouwen. Het IHP vervangt alleen artikel 2 uit de verordening onderwijshuisvesting. De rest van de verordening blijft nog steeds van toepassing.

1.2 De financiering van ruimte(s) voor IKC-ontwikkeling is niet meegenomen in het IHP.

Dit is bewust gedaan omdat kinderopvang volgens de Wet Kinderopvang een commerciële activiteit is en de gemeente geen commerciële activiteiten wil financieren met overheidsgeld. Er zijn verschillende manieren mogelijk om deze ruimte(s) voor kinderopvang binnen een school te financieren. Deze zullen per project worden afgewogen omdat elk IKC zijn eigen specifieke wensen en behoeften heeft en er bij elk project andere factoren zijn waar rekening mee moet worden gehouden. Uitgangspunt is dat realisatie voor de gemeente kostenneutraal gebeurt. Bijvoorbeeld zoals bij de renovatie van het Ot en Sienpad in Huissen.

1.3 Het IHP kan niet garanderen dat alle schoolgebouwen energieneutraal worden.

Wanneer bij een bestaand schoolgebouw gekozen wordt voor vernieuwbouw (dus renovatie), zal het niet altijd mogelijk zijn dit (bijna) energieneutraal te maken. Dit komt omdat er rekening moet worden gehouden met de beperkingen van het bestaande gebouw waardoor soms niet alle energiebesparende maatregelen kunnen worden uitgevoerd. Zo zijn bijvoorbeeld niet alle daken geschikt voor zonnepanelen. Wij streven ernaar om bestaande schoolgebouwen zo veel mogelijk te laten voldoen aan de eisen van BENG.

Wat mag het kosten? (budget)

Voor de vier scholen uit de eerste fase (2019 – 2023) zullen nu de financiële middelen beschikbaar moeten worden gesteld. Voor het ontwerpen van de plannen zal een voorbereidingskrediet van 5% moeten worden verstrekt. Dit kan worden betaald uit de €3,5 miljoen die voor 2019 begroot is voor onderwijshuisvesting en het restant van het budget van 2018. Dit heeft dus geen directe gevolgen voor de begroting van 2019.

Afhankelijk van de keuze voor vernieuwbouw of nieuwbouw moet er rekening worden gehouden met een kostenpost van €24,6 tot €25,4 miljoen voor de vier scholen die in de eerste periode gepland zijn. De reserveringen van €10 miljoen in 2021 en €10 miljoen in 2022 kunnen samen met de €7 miljoen (€3,5 miljoen in 2018 en €3,5 miljoen in 2019) die reeds is toegekend aan onderwijshuisvesting deze investering dekken en zullen hiervoor ingezet worden. Dit zal moeten worden meegenomen in de begrotingen van 2020 en volgende jaren.

Daarbij is het belangrijk om te weten dat deze berekeningen uitgaan van het prijspeil van 1 januari 2019. Indien de projecten later aanvangen, zal er per jaar opnieuw geïndexeerd moeten worden naar het dan geldende prijspeil. Dit betekent dat de kosten voor (ver)nieuwbouw elk jaar zullen stijgen en dat het zou

kunnen gebeuren dat projecten na aanbesteding duurder uitvallen dan we nu hebben berekend. Een eventueel tekort zal meegenomen moeten worden in de kadernota. In dit geval zullen wij een nieuw voorstel indienen bij uw gemeenteraad. Daarnaast is het noodzakelijk om ook na de eerste periode van het IHP financiële middelen te reserveren voor de uitvoering van de volgende fase(s).

Communicatie en participatie

Het proces om te komen tot dit IHP heeft plaatsgevonden in nauw overleg met alle bij de onderwijshuisvesting betrokken partijen (schoolbesturen en kinderopvang). In een aantal workshops onder leiding van HEVO is uitvoerig met elkaar gesproken over de toekomst van de onderwijshuisvesting en de verantwoordelijkheid daarbij van de verschillende partijen. Het IHP zoals dit nu ter vaststelling aan u wordt voorgelegd is een product van dat gezamenlijk overleg. Alle betrokken partners kunnen instemmen met de tekst van deze notitie. Het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs zal worden verstrekt aan alle betrokken partners nadat het openbaar is geworden.

Wat gaan we daarvoor doen (voortgang)

Het IHP bestaat uit drie termijnen (0-5, 5-10 jaar en 10-20 jaar). De doorkijk in de scenario-ontwikkeling bedraagt daardoor 20 jaar, zodat ook de opgaven voor de schoolgebouwen die bijna binnen de planperiode van het IHP (16 jaar) vallen benoemd worden.

Voor de eerste termijn worden deze voorkeursscenario's nu vastgesteld. Over de voortgang hiervan zullen wij uw gemeenteraad elk jaar informeren. Na twee jaar zullen wij een tussentijdse evaluatie uitvoeren waarbij ook de financiële gevolgen worden meegenomen. De scenario's voor de tweede en derde termijn kunnen bij de vierjaarlijkse evaluatie en actualisatie van het IHP, in overleg met schoolbesturen en kinderopvangbesturen, gewijzigd worden.

Indien voor de (ver)nieuwbouw van de vier scholen uit de eerste fase een bestemmingsplanwijziging noodzakelijk is, zullen wij hiervoor een nieuw voorstel indienen ter goedkeuring door uw gemeenteraad.

Duurzaamheid

Zie argument 1.3.

Bijlagen

1. Integraal Huisvestingsplan Onderwijs d.d. 8 januari 2019

Bemmel, 22 januari 2019.

burgemeester en wethouders van de gemeente Lingewaard,
de secretaris, de burgemeester,

drs. J. Wijnia

M.H.F. Schuurmans-Wijdeven